

מסורת הש"ס

א) ונקמן סה. פ"ה ה'.
ב) ונמסר לנ. ב"ק תמ"ג.
ג) וילי דמקבל.

הגרות הב"ח

(א) על דמח ליה מיל
נעל לזר ופסח ליה
מיל: (ב) הש"ס ד"ה כ"ג
ר"ב ו"ו: (ג) וי"ט ו"ה
נמיר ו"ו: (ד) ר"ה ו"ה
מכר ו"ו: (ה) ר"ה ו"ה
ו"ד ומכר דמחזיק לא
קני: וס' ב"ד מה שאין
בש"ס: ר"ב פ' דבכסף
והשטר אין מועיל קנין עשה
לאח לשאל שדות: (ז) ר"ה
ו"ב דקניו ו"ו: ממתה ו'
כלום בדאמרינן: (ח) ר"ה
דלמח שמואל גבי גזר
שהיה: (ט) ר"ה אליהו ו"ו
שלא יפסדו ב' בדי שאל:
(י) ר"ה דלמח ו"ו: תכ"א את
המיט: (יא) ר"ה החוק ו"ו:
דכ"ס נה פורחא דלמקנן:
(יב) ר"ה ד"ה ה"ו ו"ו:
ל"ד ליה ה"ה מצי לממר
ל"ה ע"ד בה ה"ו ו"ו
כספריה דרבי דמעיבא:

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

שלא בפניו ל"ל כו. אם לא להחזיק שלא בפניו דמוכר כגון בעיר אחרת או אפי' באותה העיר שלא מדעתו של מוכר לא הויה חוקה אלא א"כ א"ל מוכר ללוקח לך חוק וקני ואפי' אם נתן לו מעות לא קני במעוטה כגון בעיר שמתבין שטר דלון הכסף מועיל עד שיחזיק אר על עשיכוכז השטר כדאמרינן ב"ק דקדושין (דף

שלא בפניו צריך למימר ליה לך חוק וקני בעי רב מתנה הדין אמר שמואל מאי תבעי ליה לאבא השתא ומה זכר דקא יהיב ליה וזוי אי א"ל לך חוק וקני אין אי לא לא מתנה לא כל שכן ורב סבר ^אמאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב וכמה כל שהוא כדשמואל דאמר שמואל יגדר גדר והשלימו לעשרה יופרין פרצה כדי שיכנסו ויצא בה הרי זו חוקה האי גדר היכי דמי אילימא דמעיקרא לא הו סלקי לה והשתא נמי לא סלקי לה מאי עבד ואלא דמעיקרא הו סלקי לה והשתא לא סלקי לה טובא עבד לא צריכא דמעיקרא הו סלקי לה ברווחא והשתא קא סלקי לה בדוחקא האי פרצה ה"ד אילימא דמעיקרא הו עיילי בה והשתא נמי עיילי בה מאי עבד ואלא דמעיקרא לא הו עיילי בה והשתא קא עיילי בה טובא עבד לא צריכא דמעיקרא הו עיילי בה בדוחקא והשתא עיילי בה ברווחא א"ר אסי א"ר יוחנן נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל ה"ו חוקה מאי נתן ומאי נטל אילימא נתן צרור וסבר מיא מינה נטל צרור ואפיק מיא מינה הו ^אמכריה ארי מנכסיה חברו הוא אלא ינתן צרור דצמוד ^א לה מאי נטל צרור וארוח לה מאי ואמר רב אסי א"ר יוחנן ישתי שדות ומצר אחד ביניהן החזיק באחת מהן לקנותה קנאה לקנות

ג.

עין משפט
נר מצוה

ר"ם א מ"י פ"א מהל' ממירה הל' ת סמ' פסין כז טו"ע ח"פ פ"י ק"ב ספ"ק כ:
ר"ב ב מ"י פ"א מהל' טו"ע פ"ז ס"ד ויעין ג"ו ונ"י:
ר"ב א מ"י פ"א מהל' טו"ע פ"ז ס"ד ויעין ר"ב ד מ"י פ"א מהל' ספ"ק ד:
ר"ב ד מ"י פ"א מהל' ספ"ק ד:
ר"ב ו מ"י פ"א מהל' י ספ"ק ו:
ר"ב ז מ"י פ"א מהל' טו"ע פ"ז ס"ד ויעין ר"ב ז מ"י פ"א מהל' וי"ה הל"ס ופ"ג ס"ג טו"ע ח"מ פ"י ע"ה ספ"ק ז:

רבינו גרשום

א"ע"נ דמחזיק הובקבל לא קני ע"ד דאמר ליה הובקבל לך חוק וקני: כמתנה הדין צריך למימר ליה לך חוק וקני א"ל לא מי אמרינן בעין ויה נתון וקני הובקבל א"ע"נ ולא אמר ליה לך חוק וקני: גדר גדר שיהיה קרוב לעשרה והשלימו הובקבל לעשרה: שיכנס ריגא בה דרך אותה פירצה היא חוקה: דמעיקרא שבערה הנתון הוא סלקי ליה אע"פ על אותו גדר ועכשיו הגבורה והובקבל דלא יכלי א"ע"נ לסייע לה: טובא עבד דאמאי קני ליה כל שהוא: אי ניכא נתן דכר סנייה מ"א כלומר שראה מיס שהיה באין דרך חור אחד לצדו וקני את השדה ונתן צרור באותו חור כדי שיכנס המים שלא יפסקו את השדה: נטל דאפיק מ"א מינה: שהיה כל השדה מלאה ולא היו יכולין לצאת ממנה ונטל זה צרור אחד מפאת השדה ויצאו המים דרך נטילת הצרור: האי מבחיה ארי כלומר מה חוקה הויה זו וטא מצי לסייע ליה הנתון או אחד מהן האחין מצוה עבדה שהלוא יכנס כי כן חובה לבר ישראל להציל מסון חבירו ולא הויה חוקה: אלא נתן צרור דכר לה מ"א שהיה שדה בית השלוחן וצריך לה מיס הרבה ונטל לה: שסבב בצרור דרך צאת המים שלא יצאו מן השדה ולא מי לה בלי מיס: נטל דפסח לה מ"א שנטל צרור א' דרך נטילת אותו צרור ובענין זה ר"א ור"ן חוקה: כ' שדות: של נכסי

ה"מ במוכר ומשכיר ונצרכו דאיכא דמסר ליה דליקני אבל בנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דנדידה אמר צביר הפרה (כ"ק ד נב. וס' ד"ה סיון) ולא קנה במסירת פתח ולא מהני מסירת פתח אלא שלא יטכך לומר לו לך חוק וקני ודוקא גבי בדיקת חתן הוא דתלי במסירת פתח דמי משפתח ב"ד עליו לצדוק לפי שצדו ליכנס ולצדוק ומה שפ"י נמי דלא קני בנעילת דלת לא משמע כן גטיטין כהוורק (דף ע"ו: ושם) דקאמר מיל' חיזי ומיחדו ותפתח אלמא בנעילה לחודה קניא שלא היה יכולה לעשות מעוול דנשבת היה ואפי' דלסור לקנות בשבת נשכ"מ שרי שלא מטרף דעמו עליו כדאמר לקמן ולא נעילת דלת למכריה ארי דדוקא נתן לרור דסבר מינה מ"א הוא דלמח כמסין דהו מבחיה ארי אבל הכא שנועל בפני כל אדם ואין מינה אלס ליכנס מוכח מילתא שהניח הוא שלו וקני בנעילה לחוד וכן מוכח לקמן (דף ג'.) גבי הא דמתן אלו דברים שיש להן חוקה ואלו דברים שאין להם חוקה ופריך בגמ' מ"ש רישא ומ"ש סופא א"ר אמר עולא כל שאילנו בנכסי הגר לא קנה כו וקמ"י סופא הניכס מרנגולין בתוך הבית ה"ו חוקה וקנה נמי בנכסי הגר וה"ו דהתם דקנה משום דמסתמא כשנתן שם מרנגולין נעל דלת לשמןן אלמא דקנה בנעילה אבל קשה לרשב"א דלמח לקמן הבונה פלטרין בנכסי הגר וקנה אחר והעמיד להן דלתות וקנה והתם מיירי שנעל דאי לא נעל אמאי קנה הא לנכי בעלמא הוא דלספיך כמו קמח שכל אדם יכול ליכנס כשלא נעל דאי נעל כשלא עיירי ומשמע דוקא שהעמיד דלתות

אבל לא העמיד דלתות לא קנה בנעילה: (ועליו: **נעל** וגדר ופרין כ"ה שהוא פ"ה דל"ג בפניו משום בנכסי הגר לא שייך לפניו ואינה קשור דליכא למימר משום דנתון מתנה ואחין שחלקו נקט בפניו ומיהו ל"ג ליה דלייק בגמ' אכרייהא דרב שרביא בפניו אין שלא בפניו לא ואמתי"ל ה"ל למדק ועוד דבעי רב במתנה הדין תפשוט ממתני' דנתון מתנה קמני בפניו אי גרס לה: (ועליו **אמנו כ"ה** הגי' א"ו בני חומר גינהו. פירוש דמשמע ליה כד"ה במחזיק הוא דבעי ג"ש חוקה כלומר במינה דשיך חוקה אבל בנתון כו' מש"ה פריך אטו הני כגון נתון מתנה והאחין שחלקו לאו בני חוקה ג"ש עינהו: **אמר שמואל** ומאי תבעי ליה לאבא ומה עבר בו'. א"ע"נ דשמואל אית ליה ספ"ק דכ"מ (דף טו.) דיפה את מתנה מכח מוכר לענין דלא טריף מינה את השנה טיינו אתה שכבר נתקיימה המתנה כדפ"ה: **האי פרצה** היכי דמי אילימא דמעיקרא לא עיילי בה והשתא נמי לא עיילי בה מאי עבד. נראה דל"ג (ט) דהכי מצינן למימר השתא נמי לא עיילי הא כדי שיכנס ויאל בה קאמר לך נראה כספריה דגרסנין דמעיקרא לא עיילי בה והשתא עיילי בה טובא עבד. **טובא עבד**. ור"ן ואין לו כל שהוא אלא כו' ועל נמי כל שהוא צריך לישב כעין הני:

אומה
א"ל מוכר ללוקח לך חוק וקני הו חוקה ואי לא לא: **מסנה**. דלון כו כי אם חסרון ממונו לא כל שכן דצריך למימר ליה לך חוק וקני ולא ליה חוקה עד דל"ל לדלמח לנשירלה להחזיק כבר חזר בו ממתנתו: **ורב**. דקבעי לה סבר איכא למימר מאן דיהב מתנה בעין יפה יהיב שמתנת חיבה נתן לו והלך נוחא ליה שילך ויחזיק ואיכא למימר דכחמ"ל דמי והלך מספקא ליה. ושמואל נמי דפשיטא ליה ס"ל היכא אמרינן בעין יפה נתון ה"מ כגון לאחר שהחזיק ומתקיימה המתנה הוא דאמרינן בעין יפה נתון לו מכל וכל שלא שירי לעצמו במתנה זו (ו) דלמחן לעיל (נ"א): המוכר שדה לאשמו קנתה והבעל אובל פירות במתנה קנתה ואין הבעל אובל פירות אבל כל זמן דמספקא לן אי גמר להקנות המתנה או לא מספקא אין לנו ולמר שאלו במתנה עד דמפרש ואומר לך חוק וקני: **דאמר שמואל** (ט) **גדר גדר**. שהיה בניו פחות מ' והשלימו לעשרה לפי שלא יוכלו לעלות עליו וליכנס בשדה: **פרך פרש**. רחובי הפרעה: **דמעיקרא**. כשהיה פחות מ' לא הו סלקי לה ארין יוכלו לעלות דרך עליו ליכנס בשדה כגון שהיה נשפיע באיזה צד או היה בעל מדרון: **והשפא נמי לא סלקי לה מאי קעביד**. ואמאי הו חוקה דכל בנין בלא צורך לא הויה חוקה: **ואלא דמעיקרא הו סלקי לה**. מיהא בדוחק והשתא שהשלימו לעשרה לא סלקי לה כלל טובא עבד ואין זה ראוי לקרות כל שהוא ואע"פ שבנין כל שהוא גרד: **והשפא סלקי לה** נראה דה"ו דוקא דה"ה לפחות מ' (והוא) דהשתא אהני להכי דסלקי בדוחקא ומעיקרא הו סלקי לה ברווחא ואורחא דמילתא נקט דסתם השלימו לעשרה מעיקרא סלקי לה ברווחא והשפא סלקי לה בדוחקא: **והשפא קעילי לה ברווחא**. דפורחא אהני. ולא בעי לתרוי' דמעיקרא לא עיילי כלל והשתא עיילי לה בדוחק דטובא עבד דשווייה פתח. וגבי נעל כל שהוא נמי איכא לפרושי כה"ג שסתם פתח סתמיה כל שהוא דמעיקרא עיילי לה ברווחא והשתא עיילי לה בדוחקא א"ג שקבע מעוול בדלת לנעול בו דהיינו בנין אבל סבר את הדלת ועל בפתח בנכסי הגר אינה חוקה דלון או לא עשה את השנה בנכסיו (דף ז.) משמט לו מפתחות הו בדוחק שוכר וה"ה לגבי לקנות ה"מ במוכר ומשכיר ונצרכו אבל בנכסי הגר מי מסר לו מפתחות שיקנה הלך צריך בנין כל שהוא: נתן לרור. בחור שבגדר השדה. וכולה משמתי' אונכסי הגר קאי וה"ה לקונה דבר מחבירו: **נעל לרור**. מן הגדר ועשה בו נקב: ה"ו חוקה. וכגון דמתייב לשדה כדמפרש ואולי: **מאי נתן כו**. למאי אהני האי נתייה ונעילה דליהו חוקה: **אילימא נתן לרור וסבר מ"א**. ראה גר שטרף ורואה ליכנס דרך נקב ונא זה וקמח את הנקב לרור וסבר את המים מן השדה שלא יכנסו בו (ו) שלא עשהו את השדה: **ואפיק מינה מ"א**. שחלפו לה מים בנא האחד ועשה נקב נעל השני כדי שיצאו לחוך: **האי מבחיה ארי וכו'**. הא למתה זה דומה למשיב ארבה דכל ישראל מצווין להציל ממון חביריהם מן החיזק ואין קריו חוקה אלא דומיא דגדר ופרך עשושה זה בנין או כל מיקון הצריך לו לשדה כגון משק מים או זומר או אורע או חורש: **דלמד לה מ"א**. כמו למד פחיל (ומדברי יט) ויחמדו לבעל פסור (מהל"ס קו.) חיבר (ט) המים שנתכווה שלא יאלו לחוך חוה כמו משקת את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומיפיו כשהשקה זו: **דפתח ליה מ"א**. ע"י נעילת לרור בנכסיו המים מן כהר כל מוכר שנכחלת: **וא"ד אסי ארי כ' שדום**. של גר הסמוכין זה לזה אלא שיש מזל אחד ביניהן: **החזיק באחת מהן**. כגון דרפקו בה (ט) דלמקמן (מד.) ונתכנין לקנותה לבדה ולהצריכה לא נתן לב לקנות קנאה לאומה שדה לבדה ואי לא הויה מזל בינתיים הויה קני את כולה מסתמא כדפרייה כל שהוא: לקנות